

40 år

Mittengruppen i Nordisk Råd

Innhold

Innledning av Hanna Katrín Friðriksson	4
Et fargerikt nordisk fellesskap av Dagfinn Høybråten	5
40 år som samlande nordisk kraft av Åsa Torstensson	10
En livskraftig förebild av Britt Lundberg	12
Mittengruppen er viktig av Siv Friðleifsdóttir	14
Nordens fåglar sprider fred i verden av Mikko Kinnunen	17
Nordisk renæssance, hvis vi vil av Bertel Haarder	20
Mittengruppens ordførere	24

Mittengruppen feirer sit 40-års jubelår i år. Ved grunnleggelsen i 1983 var 14 politiske partier eller observatører medlemmer av partigruppen. I dag er antallet mere end fordoblet, og inden for Mittengruppen er der politiske partier fra de fem nordiske lande og de tre autonome territorier.

I årenes løb er Mittengruppen's betydning vokset markant og har aldrig været mere end nu. Stigningen i betydning skyldes ikke kun fordoblingen af de politiske partier i vores rækker, men fordi Mittengruppen er en modstyrke mod polarisering. Kampen mod denne uheldige udvikling udkæmpes fra midten.

Mittengruppen kan arbejde både til højre og venstre og vil fortsat fokusere på at opretholde solidariteten og tilliden til samfundet, der er det unikke i Norden.

I anledning af 40-årsdagen blev der nedsat specielt fødselsdagskomité der består af Kathrine Kleveland, Bertel Haarder, Simon Holmström

og Mikko Kinnunen. Fødselsdagsåret har været fejret på forskellige måder og nu samles vi til en fødselsdagsmiddag i forbindelse med Nordisk Råds plenarforsamling i Oslo den 30. oktober 2023. Der fejrer både nuværende og tidligere medlemmer af Mittengruppen, inklusive vores ministre i de nuværende nordiske regeringer, sammen.

Med denne lille bog ønsker vi at fejre den milepæl i Mittengruppens historie og takke vores gode venner for succesrigt samarbejde i 40 år.

Hanna Katrín Friðriksson
Ordfører av Mittengruppen i 2023

Et fargerikt nordisk fellesskap

Av Dagfinn Høybråten

Med dannelsen av Midtengruppen i Nordisk råd i februar 1983 startet byggingen av et usedvanlig fargerikt partifellesskap. Her møttes verdikonservative distriktpolitikere, urbane liberalere og kristendemokrater i felles gruppemøter som ville vært utenkelig i deres hjemlige parlamentariske hverdag. De utarbeidet et første felles politisk program i 1985 og har ved flere anledninger presentert seg med en felles plattform og felles initiativ i rådet. Gjennom årene har Midtengruppen vært en av de to største partigrupperingene i Nordisk råd og alltid innehatt ledende posisjoner i rådet både i utvalg og presidium. Posisjonen mellom den sosialdemokratiske og den konservative fløyen i rådet, har ofte gitt Midtengruppen en strategisk viktig plassering.

Visjonene for det nordiske samarbeidet var sterke etter 2. verdenskrig. De nordiske landene hadde helt ulike erfaringer under krigen, men valgte samarbeidets og integrasjonens vei i årene etter.

Foto: Johannes Jansson

Dagfinn Høybråten fra Kristelig folkeparti, er tidligere norsk helseminister, arbeids- og sosialminister og partileder. Han var president i Nordisk råd i 2007 og generalsekretær i Nordisk Ministerråd 2013-2019. Fra 2019 er han generalsekretær i Kirkens Nødhjelp.

Passunion, felles nordisk arbeidsmarked, samordning av sosiale rettigheter og gjensidig tilgang til hverandres utdanningsinstitusjoner var byggeklosser i en sterkt integrert region. Optimismen og visjonene var fortsatt sterke da Midtengruppen trådte inn på arenaen. Mang av partiene i gruppen hadde en lang historie med et sterkt nordisk engasjement, og nordisk samhørighet var en naturlig del av disse partienes identitet.

Dette er nok noe av forklaringen på at partiene kunne finne sammen og har holdt sammen i det relativt mangslungne konglomerat av politiske ideer som Midtengruppen representerer. Etterhvert som EU-samarbeidet vokste i dybde og omfang, ble troen på hva nordisk samarbeid kunne bidra med stadig utfordret. Det gjaldt særlig i tiden rundt Sveriges og Finlands inntreden i den europeiske unionen. Medlemspartiene i Midtengruppen inntok ulike posisjoner til EU-samarbeidet, men arbeidet sammen i Nordisk råd på tross av disse ulikhetene. Etter hvert som EU vokste og de nye medlemslandene hadde funnet sin plass, var det igjen tid for et mer dynamisk nordisk samarbeid med Midtengruppen i en viktig posisjon.

Hva slags fellesskap er det som har holdt denne grupperingen sammen

gjennom de 40 år den har eksistert? Det er åpenbart et interessefellesskap rundt det praktiske arbeidet i Nordisk råd. Samarbeidet har gjort det mulig å nytte de muligheter og ressurser som Nordisk råd stiller til rådighet for partigrupper. På denne måten har man også kunnet øve en innflytelse gjennom valg og politiske prosesser der enkeltpartiene hadde stått svakere.

Men ligger det også et verdifellesskap til grunn utover den alminnelige interesse for å fremme nordisk samarbeid som man vanligvis vil finne hos alle som engasjerer seg i nordiske organer? Ser man på de felles programdokumenter som gruppen har presentert gjennom årene, er svaret et ubetinget ja. Mye av det man har fremmet, er hva man må kunne kalle nordisk felleseie. Men gruppen har ved flere korsveier lagt fram bredt anlagte programmer.

Et eksempel på dette var fellesprogrammet som ble lansert i juni 2001. Svend Erik Hovmand fra Venstre i Danmark var president i Nordisk råd og ledet programarbeidet for Midtengruppen i 2001. Han skriver at da han sammen med mange gode kolleger forsøkte å sammenfatte en felles plattform for gruppens politikk, «viste det seg hurtigt, at de mange partier har et værdifellesskap der er

overraskende i omfang».

Han nevner her bl.a. menneskelige verdier, etikk, familiepolitikk, utdanning, kultur, desentralisering, energi og miljø.

Plattformen inneholder et omfattende verdi-avsnitt som tar utgangspunkt i ønsket om et sterkt nordisk samarbeid bygd på folkelig forankring og deltakelse. Det heter videre:

«De nordiske folk har et nært har et nært historisk, kulturelt og politisk fellesskap og de nordiske lands styrke ligger i det folkelige, sosiale og kulturelle engasjementet mellom mennesker.» Kulturen løftes fram som limet i det nordiske samarbeidet og det legges sterk vekt på verdien av sivilsamfunn og frivillige organisasjoners arbeid.

Menneskeverdet, toleranse og respekt for alles likeverd fremheves. Likeverd er ikke bare et spørsmål om rettferdighet, men også like muligheter. Mennesket er skapt til fellesskap samtidig med at alle har et selvstendig ansvar for egne handlinger. Valgfriheten og frihet til forskjellighet understrekes som et grunnprinsipp for Midtengruppen. Markedsøkonomien må være sunn og den må rammes inn av sosiale og ressursmessige hensyn. Byråkrati og statsmakt skal begrenses.

Hvis man går denne plattformen etter i sømmene, finnes det en sterk betoning av den nordiske identitet i et desentralisert samfunn som bygges av borgerne nedenfra. Som nordiske borgere skal man ha visse felles rettigheter og Midtengruppen gjør seg til et sterkt talerør for fremme av den felles nordiske nytten i samarbeidet. Norden skal spille en rolle i globaliseringen, men hensynet til miljø og en bærekraftig utvikling må sette rammene.

Programmet spenner fra sikkerhetspolitikk til distriktspolitikk, fra urfolk til infrastruktur. Det etterlater ingen tvil om at det er formet av politikere som har ambisjoner om å utvikle felles politikk på grunnlag av felles verdier og ikke bare lage en samling av initiativer for å fremme nordisk nytte.

Historien viser også at partiene som inngår i gruppen gjennom årene har valgt å sende politikere med tunge posisjoner i nasjonale parlamenter og til Nordisk råd og dermed også gitt Midtengruppen politisk tyngde. Gruppens første leder var Karin Söder (C), Sveriges tidligere utenriksminister og partileder. Esko Aho (K) som senere skulle bli Finlands statsminister var med i gruppen som utformet det første programdokumentet i 1984-85.

Av andre nasjonale politiske

ledere som har vært med i Midtengruppens arbeid kan nevnes den norske partileder og statsråd Anne Enger Lahnstein (SP), den svenske partileder Bengt Westerberg (Fp), samt partileder og senere norsk statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF) og den mangeårige danske minister Marianne Jelved (RV).

Mange av gruppens medlemmer har gjennom mange år markert seg som nordiske politikere.

Svenske Gabriel Romanus (fp) som var president i Nordisk råd i 2004 er en av dem. En annen er den mangeårige danske parlamentariker og minister, Bertel Haarder (V) som var president for rådet i 2021, og som gjennom hele sin lange karriere har var en sterk pådriver for grense- overskridende nordisk samarbeid så vel mellom regjeringer som parlamenter. Nevnes kan også at flere av Midtengruppens medlemmer etter å ha trådt ut av sine politiske verv, har gått inn administrative lederroller i det nordiske samarbeidet, som for eksempel Islands tidligere statsminister Halldor Asgrimsson og tidligere finsk utenriksminister Per Stenbeck som begge var generalsekretærer i Nordisk Ministerråd mens finske Jan Erik Enestam, tidligere miljø og forsvarsminister var direktør i Nordisk Råd.

For egen del stiftet jeg først bekjentskap med Nordisk råd som

ungdomsdelegat ved sesjonen i Helsingfors i 1977. Som minister erfarte jeg mange år senere hvordan det nordiske samarbeidet kunne brukes som plattform for politiske initiativ av betydning også for nasjonale prosesser. Norsk alkoholpolitikk kom under sterkt press da flere baltiske land og Finland valgte å drastisk senke sine alkoholavgifter tidlig på 2000-tallet. I et forsøk på å lette på dette presset tok statsminister Kjell Magne Bondevik initiativ overfor de andre statsministrene til en felles nordisk offensiv overfor EU og Verdens helseorganisasjon for å sette alkohol som helseproblem på dagsorden. Vi nådde fram både i EU og WHO, og nivået på alkoholavgiftene ble ikke senket verken i Norge eller Sverige. Det ga meg en erfaring av hva som er mulig i nordisk og internasjonalt samarbeid dersom man har klare mål og den smule utholdenhet som det krever å nå dem. Det var en nyttig lærdom når jeg senere fikk ansvar for å betjene ministersamarbeidet i Norden.

Som stortingsrepresentant og medlem (senere leder) av Norges delegasjon til Nordisk råd fikk jeg for første gang nærkontakt med Midtengruppen. Jeg må innrømme at jeg i de første møtene strevde litt med å finne fram til den felles tråd som knyttet gruppens arbeid sammen. Det er i sannhet et

mangfoldig fellesskap. Men derfor er det også en spennende arena for å utvikle politikk og finne fram til felles løsninger.

I 2007 var det Norges tur til å ha presidentvervet i Nordisk råd. Jeg hadde ikke tenkt tanken på selv å stille til dette vervet. Den politiske situasjonen tilsa ikke at det var en nærliggende løsning. Midtengruppene i Stortinget hadde valgt ulik vei; Venstre og Kristelig Folkeparti som jeg selv ledet den gangen, gikk i 2005 i opposisjon og Senterpartiet inngikk i den rød-grønne koalisjonen ledet av Jens Stoltenberg. Jeg forventet at koalisjonspartnerne som hadde flertall i Stortinget, ville sørge for at en av deres ble president. Men en dag banket Fremskrittspartiets leder Siv Jensen på min dør med beskjed om at de gjerne ville støtte mitt kandidatur hvis jeg stilte. Det førte til at saken ble tatt opp med Midtengruppe-medlem Senterpartiet. De fant det trolig vanskelig ikke å støtte en kandidat fra et annet Midtengruppe-parti, selv om det innebar at en fra opposisjonen i Stortinget ble valgt. Det endte med at jeg ble valgt til president på sesjonen i København med hele den norske delegasjonen bak mitt kandidatur. Hadde vi ikke hatt Midtengruppen, kunne det nok ha endt annerledes.

For meg er dette mer enn en

personlig anekdote. Det illustrerer at det fargerike fellesskapet faktisk har noen bånd som knytter det sammen, tross ulike veivalg til ulike tider. Her er et «værdifellesskap i overraskende omfang» som Svend Erik Hovmand fastslo i 2001.

Nå er det nye politiske ledere som skal definere hva man vil bruke dette redskapet til. Det nordiske samarbeidet ble satt på en kraftig stress-test under pandemien. Regjeringer og myndigheter valgte ulike tilnærminger. Grenser ble stengt og koordineringen var mangelfull. «Verdens mest integrerte region» kan neppe sies å ha bestått testen. Ikke desto mindre har man framover muligheten til å ta lærdom av de kriser man har bak seg. Landene ligger der de ligger. Kulturfellesskapet og nærheten består. Potensialet for sterkere nordisk samarbeid er der.

Tar Midtengruppen utfordringen?

40 år som samlande nordisk politisk kraft

Av Åsa Torstensson

Klart att framgångsrika nordiska gemenskaper med stolthet ska lyftas fram. Genom att samlas i en partigrupp, som knöt samman olika nationella mittenpartier, så markerades vikten av att politiskt fördjupa den nordiska tanken. Det nordiska nätverket inom politiken blev även en mer naturlig del i de nationella partiernas eget arbete.

I dessa utmanande tider, då nationalismen vinner mark, så är det mer än någonsin befogat med en stark mittengrupp i Nordiska rådet. En samverkan som står för en värderingsbas hemmahörande i den politiska mittenfåran, och som bär de samlade nordiska frihetliga grunderna, som varit så framgångsrika för hela Norden.

Minnen från pandemiåren får dock inte mitt i alla nya utmaningar förträngas. För vi såg då hur den nordiska samverkan krackelerade fullständigt, med direkt påverkan

Foto: Henrik Ishihara

Åsa Torsteinsson fra svenske Centerpartiet var riksdagsrepresentant, minister for infrastruktur og ordfører i Mittengruppen 2012 - 2014. Hun er i dag leder for Foreningen Norden i Sverige.

för de nordiska medborgarnas vardag. Mittengruppens ledamöter agerade med tydlighet mot det oacceptabla läget som nordiska medborgare hamnade i, när det offentliga Norden inte levde upp till att hålla samman våra länder. Det krävs konkret politisk verkstad de kommande åren för att på djupet förankra den nordiska gemenskapen med nya överenskommelser. Och det är något som medborgarna i de nordiska länderna kräver för att återfå tilliten till att Norden är en samlande och stark gemensam kraft.

Mittengruppen är garanten för att driva på det offentliga Norden så att nordisk samverkan står stark, och att det är de enskildas människornas vardag runt om i Norden som är i fokus.

Mittengruppen i Nordiska rådet har många uppgifter att ta sig an, men försvaret av grundläggande frihetliga och demokratiska värderingar är viktigast för att de nordiska länderna tillsammans ska nå framgång, och för ett mer fördjupat och starkt sammanhållet Norden.

Tack till Mittengruppens alla förtroendevalda och varma lyckönskningar till fortsatt engagemang stadigt där i politiska mitten.

En livskraftig förebild

av Britt Lundberg

Hon var en uppenbarelse där hon stod. Hon berättade att det finns hopp, att man kan engagera sig och göra skillnad. Mitt första möte med Sveriges första kvinnliga utrikesminister och jag var 11 år. Karin Söder var också en stark nordist. Hon visade också på hur mycket man kan åstadkomma inom Nordiska Rådet. Karin har fortsatt vara en stark och viktig förebild för mig i mitt politiska arbete, även långt efter sin död.

Karin var en handlingens kvinna och också kontroversiell ibland. I sitt arbete inom Rädda Barnen engagerade hon sig på plats och gjorde skillnad. Hon trampade kanske på tår och gick möjligen ibland också utanför sitt ansvarsområde. Men hon agerade.

När jag tänker tillbaka på min politiska gärning så längtar jag efter mer aktivitet. Många är de projekt som pratats sönder. Jag önskade att jag då skulle följt det som leder mig idag. Vilket är det första steget vi kan ta som tar

Foto: Magnus Fröderberg

Britt Lundberg fra Älandsk Center, er tidligere minister, ordfører for Mittengruppen, og president i Nordisk Råd i 2017. Hun er i dag ledarskapskonsulent og coach.

minsta möjliga energi/resurser för att få en förändring i rätt riktning?

Väntar vi tills alla stenar har vänts på och alla tänkbara konsekvenser har utretts blir vi efter. Men steg

för steg så kan vi bygga en bättre värld. Göra varje dag en aning bättre än den vi hade igår. Då hinner vi också justera och anpassa oss efter allt som händer i vår snabbföränderliga, motsägelsefulla och komplexa omvärld.

Mittengruppen i Nordiska rådet känner jag som en livskraftig förebild inom politiken. Jag minns att flera av mina kollegor från andra politiska grupperingar skojade om att de inväntar Mittengruppens förslag, för kommer den till en ståndpunkt så borde vi andra partier kunna följa med. Man avsåg den bredd av ideologier som ryms inom vår grupp. Inom Mittengruppen krävs att man kan lyssna, och för att förstå – inte för att söka konflikt och ha något att replikera med. I Mittengruppen behöver man lära av varandra och bygga på varandras tankar och erfarenheter för att hitta den bästa möjliga vägen framåt. Så borde all politik föras.

Pandemin blev en sorgens tid för mig. Mitt nordiska hjärta blev tungt och nästan brast. Att uppleva totalt stängda gränser och rädsla för varandra. Osund konkurrens och så gott som total avsaknad av avstämningar över gränserna politiker emellan. Hur kan ett samarbete, som enligt vår egen gallup visar att 90 procent av befolkningarna tycker att det

nordiska samarbetet är viktigt eller mycket viktigt, bara glömmas bort i en handvändning?

Hanteringen av pandemin var sorglig, men förhoppningsvis var det lärorikt att vi alla fick se att det annars så starka nordiska samarbetet har svagheter. Om vi drar rätt lärdomar av denna svåra tid kommer det nordiska samarbetet att bli ännu starkare i framtiden. I samband med ett jubileum som detta, när vi minns den tid som varit, är det viktigt att också blicka framåt, och där har Mittengruppen en viktig roll att spela.

Den största utmaningen som det nordiska samarbetet står inför och som jag hoppas att Mittengruppen går i bräschen för är att hitta ett förhållningssätt där den nordiska agendan är levande i de olika parlamenten alla dagar i alla ärenden. Att ivern och självklarheten kring nyttan med det nordiska samarbetet blomstrar inte bara när man möts utan att det blir mellanrummen som blir de viktiga.

Perioden då alla åker hem till sig och verkställer det man kommit överens om. Lyckas vi med det så kommer befolkningarna i de nordiska länderna fortsätta ha ett stort förtroende för det nordiska samarbetet.

Mittengruppen er viktig

av Siv Friðleifsdóttir

Mittengruppen har i 40 år bidratt til å legge grunn for velferd i de nordiske land. For 40 år siden samlet politikere fra mittenpartiene seg for å sette bedre fokus på arbeidet for felles mål og verdier. Formålet med dette var at mittenpartienes syn skulle få mer slagkraft innen arbeidsområdene til Nordisk råd og Nordisk ministerråd i følge artikkel 1 i Mittengruppens vedtekter. Opprettelsen av Mittengruppen var et viktig og logisk skritt på vei inn i fremtiden. Slik ville gruppen få større innflytelse på utviklingen og oppnå bedre resultater av nordisk samarbeid. Vi kan ved denne milepæl være stolte av våre bidrag i alle årene som nå har gått.

Minnes gode mittenvener

Jeg minnes godt nordisk samarbeid med mange dyktige mittenfolk som brenner for våre verdier. Av alle disse vil jeg nevne godt samarbeid med Bertel Haarder, både i Nordisk råd og så i Grensehinderrådet frem til 2022. Jeg minnes også samarbeid med Knud Enggaard, Johan

Siv Friðleifsdóttir fra islanske Framsóknarflokkurinn, er tidligere minister for helse og sosialsaker. Hun var ordfører for Mittengruppen fra 2011 til 2012. Hun er i dag medlem av det nordiske Grensehinderrådet.

J. Jakobsen, Dagfinn Höybråten, Jan-Erik Enestem, Bente Dahl, Åsa Torstensson, Britt Lundgren og medarbeiderne Jan Klövstad, Terhi

Tikkala og Hildur Helga Gísladóttir. Jeg minnes også et godt og vellykket samarbeid jeg hadde med Anders Andersson i Nordisk Råds velferdsutvalg før rådet vedtok en viktig rekommandasjon om nordisk alkohol- og tobakspolitikk i et folkehelseperspektiv, for å nevne en konkret politisk sak som vi arbeider med fremdeles.

Sterkt politisk fellesskap

Jeg minnes at den tiden jeg var knyttet til Mittengruppen gav meg mye. Å få bli kjent med erfarne politikere som visste hva de ville og kjempet for det stålhardt og uten frykt. Det var et sterkt politisk fellesskap. Folk fra diverse partier som kunne bli enige om mange fellesverdier. Det gav oss styrke. Det nordiske samarbeid ga nye idéer som jeg importerte til eget land. På folkehelsesiden kan nevnes regler for max innhold af transfett i matvarer som Danmark var først på banen med i hele verden og nøkkelhullmerking på sunn mat, for å nevne noen konkrete saker.

Stripteasfri Norden

Jeg minnes da jeg foreslo i Mittengruppen at vi skulle fremføre forslag i Nordisk råd om et stripteasfri Norden. Noen sa at det var det verste forslag som hadde blitt fremlagt på Mittengruppens bord, så den saken lå straks død! Men på Island klarte vi i 2010 å gjennomføre en lovendring slik at striptease ikke

lenger er lovlig. I årene før denne lovendringen var det blitt ganske vanlig at vennegrupper og kolleger gikk til slike klubber etter jobb. Dette var en kultur som mange tok avstand fra. Lovforslaget, som jeg og flere la frem, ble vedtatt i Alþingi med støtte fra alle partier, til og med høyrepartiet. Nå har denne kulturen forsvunnet. Husker at vi fikk spørsmål om hva man skulle gjøre hvis noen stilte på dansegulvet i gjennomslitte plastklær. Kanskje blir et stripteasfri Norden en realitet i fremtiden, hvem vet?

LGBTI+

Jeg minnes da vi i Mittengruppen debatterte om LGBTI+ og menneskerettigheter. Det var i forbindelse med at et av våre samarbeidspartier hadde holdninger som ikke stemte med verdiene som resten av gruppen stod for. Det var en vanskelig men likevel god debatt. Jeg minnes dette ofte i dag, for vi er nå vitne til et tilbakeskritt (backlash) i Norden og flere andre steder. I det fredelige og liberale Island, som for 14. gang ligger i toppen på likestillinglisten hos World Economic Forum, har folk nå blitt slått ned på gaten og bjeffet på fordi de er som de er. Det er ikke til å tro. Her må Norden verne om menneskerettighetene.

Gamle kjerneverdier

Fra ungdomsårene og frem til i dag

har jeg vært så heldig å få sitte „rundt hele bordet“ i det nordiske samarbeidet. Først gjennom frivillige organisasjoner s.s. Foreningen Norden på Island, så som kommunalpolitiker i nordisk vennskapsbysamarbeid, som representant i Nordisk råd, som nordisk samarbeidsminister og nå som tjenestemann med ansvar for det nordiske samarbeidet i Sosial- og arbeidsmarkedsministeriet på Island og landets representant i Grensehinderrådet. Når jeg nå sitter ved bordkanten og ser inn mot midten, ser jeg at det nordiske samarbeidet har gitt meget gode resultater når det gjelder gode, gamle og velkjente kjerneverdier. Det er betryggende.

Nye utfordringer

Men verden står ikke stille. Nå står vi overfor nye utfordringer, bl.a. hvordan kan vi håndtere klimaendringene? Kan vi; utnytte ny teknologi slik at vi får som mest ut av den uten at noen blir etterlatt i utviklingen, beskytte folkehelsen når frekke markedskrefter viser muskler og vil selge mer, sette mer fokus på eldre menneskers ensomhet, forbedre de unges psykiske helse, minimere negativ innflytelse fra sosiale medier, håndtere falske nyheter, utnytte de fordelene i nordisk samarbeid som kan følge med nye lands deltakelse i NATO?

Alt dette er viktige oppgaver som

venter oss i nordisk samarbeid. Der kan mittengruppen gjøre en forskjell.

Fred og stabilitet

Samtidig går tankene til det som dessverre ikke har utviklet seg i riktig retning. Allt samarbeid som mittengruppefolk og andre i nordisk samarbeid har fokusert på for å bidra til økt stabilitet hos våre naboer i øst, i Baltikum og Nordvest-Russland er nå satt på prøve. I dag har vi et godt samarbeid med Baltikum, men det samme gjelder ikke de andre. Jeg minnes møter om felles samarbeid bl. a. i miljø- og helsesektoren f.eks. i Murmansk, Arkhangelsk, Pskov, St. Petersburg og Kaliningrad. Da var vi håpefulle og optimistiske. Samarbeidet ga gode resultater så langt det rakk, men nå er alle bånd brutt. Freden er ute. Da tiden er inne blir det en utfordring for oss alle i nordisk samarbeid, mittengruppefolk og andre, å ta de rette avgjørelsene slik at fred og stabilitet blir vedvarende i nærområdene i fremtiden. Mittengruppefolk som avviser det ytterste høyre og venstre er egnet til å bidra på god måte i denne sammenheng.

Mittengruppens opprettelse i 1983 har bidratt til et sterkt nordisk samarbeid som har gitt gode resultater. Det kan vi være stolte over.

Mittengruppen: Til lykke med 40 år!

Nordens fåglar sprider fred i världen

av Mikko Kinnunen

Den här låten började komma till liv på ett möte med Nordiska rådet i Malmö, när kriget i Ukraina hade börjat. Jag upplevde en stark nordisk koppling på mötet.

I sången flyger de nordiska ländernas och självstyrelseområdenas nationalfåglar tillsammans och tar med sig ett exemplar av sin nationalblomma. De används för att knyta försoningens krans. Nordens fåglar flyger som en plog för att skapa fred i hela världen. Fredsarbete kan också göras via konst.

Låt oss sjunga fred i världen.

Mikko Kinnunen fra finske Centerpartiet, er tidligere rektor ved en folkehøyskole, og var medlem av den finske riksdagen mellom 2019 - 2023. Han er i dag utdanningspolitisk rådgiver hos Foretakerne i Finland.

POHJOLAN AURA

Kahdeksas lintu kantavaan tuuleen,
luokse tulisen vuorten, vuonojen,
kukkasen rauhan, Taalainmaan lehvän,
palan sydäntä kantaa jokaisen.

Kimppu sidotaan yhteen,
teemme sovinnon lyhteen,
lennä pohjolan aura
koko maailmaan rauha.

Merien kotka verkkaisiin siivin
kantaa sitkeän horsman Grönlannin,
avautuu kevät esikon nuppuun,
sulaa jääkansi myös Ahvenanmaan.

Kimppu sidotaan yhteen,
teemme sovinnon lyhteen,
lennä pohjolan aura
koko maailmaan rauha.

Jo joutsen Suomen rakkautta laulaa,
tuoksu kielojen hoitaa, rauhoittaa.
Valkoisin siivin Tanskanmaan kautta,
päivänkakkara hohtaa valoaan.

Kimppu sidotaan yhteen,
teemme sovinnon lyhteen,
lennä pohjolan aura
koko maailmaan rauha.

Siipiä katkoo vastainen tuuli,
lintu viaton pihaan ammutaan.
Menneisyys meitä yhteinen kantaa,
pelot kitkemme pois nyt juurineen.

Kimppu sidotaan yhteen,
teemme sovinnon lyhteen,
lennä pohjolan aura
koko maailmaan rauha.

Tunturin haukka tuo lapinvuokon,
ikivihreän luokse ystävän.
Aivan kuin lunnit, pohjolan heimon,
värit rentukan, riemun välitän.

Kimppu sidotaan yhteen,
teemme sovinnon lyhteen,
lennä pohjolan aura
koko maailmaan rauha.

Kuin koskikaran tunturirikko
kasvaa luottamus, toivo ihmisten.
soi mustarastas ja kissankello,
laulu kokoaa kansat pohjoisen.

Kimppu sidotaan yhteen,
teemme sovinnon lyhteen,
lennä pohjolan aura
koko maailmaan rauha.

NORDENS FÅGLAR

Fåglarna från alla nordiska länder
Lyfter med blommorna från våra hem
Så högt över berg och fjordarnas stränder
Varsamt och stilla de flyger med dem

Blommorna bindas till kransar
Stjälkar blir frihetens lansar
Fåglarna för över jorden
Drömmar om fred från Norden

Örnvingar vida, högt över havet
Blommande mjölke fast i dess klor
När våren kommer går vintern i kvavet
Ålands is lossar, glädjen är stor

Blommorna bindas till kransar
Stjälkar blir frihetens lansar
Fåglarna för över jorden
Drömmar om fred från Norden

Sångsvanens toner hörs över Finland
Knölsvanen landar i Danmark också
Doften av vår över kuster och inland
Tusenskönsfattarna älskar vi så

Blommorna bindas till kransar
Stjälkar blir frihetens lansar
Fåglarna för över jorden
Drömmar om fred från Norden

Motvind ger lyftkraft åt varje vinge
Ändå vi fyller vår värld så av hat
Valet är enkelt om bara vi finge
Var alltid fredlig, var stillsam, var lat

Blommorna bindas till kransar
Stjälkar blir frihetens lansar
Fåglarna för över jorden
Drömmar om fred från Norden

Jaktfalken landar med ännu en blomma
Fjällsippor fogar vi nu till vår krans
Lunnar i svartvitt så sköna och fromma
Näbbarnas färger de locka till dans
Blommorna bindas till kransar
Stjälkar blir frihetens lansar
Fåglarna för över jorden
Drömmar om fred från Norden

Medströms och motströms, ständigt vi
strävar
Nordbornas tillit den vilar vi på
Blåkläckors prakt när koltrasten svävar
Norden är enig om varthän vi gå

Blommorna bindas till kransar
Stjälkar blir frihetens lansar
Fåglarna för över jorden
Drömmar om fred från Norden

Nordisk Renæssance, hvis vi vil

Av Bertel Haarder

Mittengruppen får mig altid til at tænke på den første franske nationalforsamling efter revolutionen. Der var tre grupper: de venstreorienterede jacobinere, de liberale girondinere - og i midten "sumpen", som den blev kaldt, fordi den var indbyrdes splittet og uregerlig.

Med 25-30 medlemspartier, der omfatter både borgerlige og venstreorienterede, kunne man frygte, at Mittengruppen i Nordisk Råd ville blive som "sumpen" med intern uenighed og mangel på sammenhængskraft.

Men erfaringen har vist det modsatte: Mittengruppen har været overraskende sammenhængende og dynamisk. Gruppen har dygtigt udnyttet sin position som største eller næststørste gruppe og har med sin centrumplacering ofte været udslagsgivende for Nordisk Råds beslutninger. Ligesom gruppen har været storleverandør af præsidenter (og rådsdirektører og generalsekretærer).

Foto: Steen Brogaard

Bertel Haarder fra danske Venstre har været medlem av Mittengruppen siden 70-tallet, samarbejdsminister to gange, president for Nordisk råd to gange. Ikke ufortjent kalles han Mr. Norden.

Det, der har holdt os sammen har været den fælles nordiske vision. Mittengruppen er gang på gang gået foran, ikke blot på miljø- og

klimaområdet, men også f.eks. med forslag om en "Stoltenberg II-rapport" og et udenrigs- og forsvarsudvalg.

I dette jubilæumsår er der mere end nogensinde brug for, at Mittengruppen træder i karakter som den gruppe, der VIL NOGET med det nordiske samarbejde. Vi må forlange, at regeringerne ændrer samarbejdets form og indhold fra at være venstrehåndsarbejde til at være højprioriteret og dynamisk.

Det må være slut med det traktatfæstede enstemmighedsprincip, som indebærer, at "den, der vil mindst, bestemmer mest", som tidligere rådsdirektør Jan-Erik Enestam har formuleret det. I stedet bør det gælde, at intet land kan pålægges at deltage i - eller betale til - en beslutning, det er imod. Til gengæld bør dette land heller ikke kunne forhindre andre lande i at gå videre med samarbejdet (f.eks. oprettelse af et transportministerråd). Det vil tilføre samarbejdet ny dynamik.

Under det gældende enstemmighedsprincip bliver beslutningerne reelt forhandlet af embedsmændene, således at det er "omkostningsfrit" for ministrene at udeblive fra møderne, hvad de ofte gør.

Endnu vigtigere er det at indrette

det nordiske samarbejde på den historisk nye situation, hvor hele Norden er med i NATO og i EU's forsvarspolitiske samarbejde. Der er nu ingen undskyldning for ikke at have et udenrigs- og forsvarsudvalg i Rådet og et tilsvarende ministerråd. Når Europa-Parlamentet og EU-Ministerrådet har det, så må regeringerne acceptere noget lignende i nordisk sammenhæng.

Det er nu op til de folkevalgte i Nordisk Råd og Ministerråd, om det nordiske samarbejde skal have en renæssance, eller om samarbejdet fortsat skal mangle dynamik og respekt. Vi skal ikke have en nordisk union, som Gunnar Wetterberg har foreslået med fælles monark osv. Men vi skal have flere stærke "nordiske fællesskaber", som foreslået af Johan Strang i bogen "Nordiska gemenskaber".

Lad os realisere alle de gode forslag, vi har modtaget de seneste 15 år i Stoltenberg-rapporten (om forsvarssamarbejde), Könberg-rapporten (om sundhedssamarbejde), Bjarnason-rapporten (om cybersikkerhed), Havnen-rapporten (om mobilitet) og senest Enestam-rapporten (om beredskabsamarbejde m.m. efter corona-pandemien). I alt et halvt hundrede konkrete forslag, som er klar til at blive realiseret. Hvis den

politiske vilje er der. De kan alle findes på www.norden.org.

Jeg vil ønske Mittengruppen alt muligt held med at gå foran og vise vejen til en sådan nordisk renæssance. For, som næstformanden for det serbiske parlament fru Comic sagde, da jeg spurgte hende hvorfor så mange studerende i Beograd lærer nordisk sprog og kultur:

"Vi på Balkan kan ikke få øjnene væk fra vore forskelle. De nordiske lande er et forbillede, fordi I har lært at udnytte det, I har fælles!"

Mittengruppens Ordföranden 1983 - 2023

Karin Söder	1983-89	Centerpartiet	Sverige
Gustav Björklund	1989-91	Svenska folkpartiet	Finland
Anneli Jäätteenmäki	1991-93	Keskusta/Centern	Finland
Halldór Asgrímsson	1993-95	Framsóknarflokkurinn	Island
Knud Enggaard	1995-97	Venstre	Danmark
Johan J. Jakobsen	1997-01	Senterpartiet	Norge
Ragnwi Marcelind	2001-03	Kristdemokraterna	Sverige
Jens Christian Larsen	2004	Venstre	Danmark
Simo Rundgren	2005-07	Keskusta/Centern	Finland
Dagfinn Sundsbø	2007-08	Senterpartiet	Norge
Bente Dahl	2008-11	Radikale Venstre	Danmark
Siv Friðleifsdóttir	2011-12	Framsóknarflokkurinn	Island
Åsa Torstensson	2012-14	Centerpartiet	Sverige
Arto Pirttilahti	2014-15	Keskusta / Centern	Finland
Carl Haglund	2015-16	Svenska folkpartiet	Finland
Britt Lundberg	2016-19	Åländsk center	Åland
Linda Modig	2019-22	Centerpartiet	Sverige
Hanna K. Friðriksson	2022-	Viðreisn	Island

Dette heftet er utgitt i 2023 i anledning
Mittengruppens 40-års jublieum